

Lesgeven voor de camera

Wageningen University zet in op onderwijs dat mensen van over de hele wereld en uit alle lagen van de bevolking kunnen volgen. ‘Er bestaan veel misverstanden over online onderwijs, maar langzamerhand krijgen mensen er vertrouwen in.’

TEKST ALEXANDRA BRANDERHORST FOTOGRAFIE AART-JAN VAN DE GLIND

‘Het is heel raar, lesgeven zonder studenten. Je moet in de camera kijken en je krijgt geen reactie. In het begin moest ik wel wennen’, vertelt Gerrie van de Ven. Zij is universitair docent bij de leerstoelgroep Plantaardige productiesystemen. Daar hielp ze met de ontwikkeling van de online cursus *Future Food Production: Crops*. Dat is een van de twee Massive Open Online Courses (MOOCs, spreek uit: moeks) waar Wageningen University dit jaar mee is gestart. De basiskennis wordt aangeboden in korte filmpjes en presentaties van 3 tot 7 minuten, bijvoorbeeld met animaties en een voice-over. ‘Je wordt gedwongen om heel exact en nauwkeurig naar het materiaal te kijken. Als je studenten ziet fronsen bij een college, kun je iets verduidelijken; nu moet het meteen kloppen’, aldus Van de Ven. Niemand in haar team had ervaring met het maken van online lesmateriaal. ‘Maar er was een goede samenwerking met technici en onderwijskundigen. We gebruiken de filmpjes nu ook in het bachelor-onderwijs, net als het simulatiemodel voor gewasproductie dat we toegankelijk hebben gemaakt voor cursisten.’ Ook het materiaal van de andere MOOC, *Nutrition and Health Part 1: Macronutrients and Overnutrition*, wordt in het reguliere onderwijs gebruikt. ‘Het is zulk mooi materiaal, we hebben echt een kwaliteitsslag gemaakt’,

vertelt Sander Kersten, hoogleraar Voeding, metabolisme en genomics. De diversiteit van de deelnemers aan de MOOC inspireerde hem enorm. Kersten: ‘Op het forum stelden zich wel zeshonderd mensen voor van over de hele wereld en uit alle lagen van de bevolking. Het feit dat je die groepen kunt bereiken is fantastisch.’

Voor de twee MOOCs – gratis, alleen het certificaat kost 50 euro – kwamen 55 duizend inschrijvingen binnen uit 196 landen. De meeste uit de VS, Canada, India, EU-landen, Brazilië en China, vertelt Ulrike Wild, directeur Online learning. Zo’n 15 procent van de cursisten was tot het einde actief; ze bleven de filmpjes kijken of behaalden na goede testresultaten het certificaat. Deze MOOCs lopen inmiddels weer en in 2016 komen er acht nieuwe bij. Verder is er een Chinese licentie om ze te vertalen en onder een Chineessprekend publiek te verspreiden.

PRACTICA VOLGEN

In september zijn ook de allereerste Wageningse online masters begonnen: *Plant Breeding* en *Nutritional Epidemiology and Public Health*. De studenten komen één- of tweemaal voor korte tijd naar Wageningen, om practica te volgen en de docenten en elkaar te ontmoeten. ‘Het deeltijdprogramma van de online masters duurt vier jaar, maar de werkelijke studieduur wordt bepaald door de tijd die iemand vrij kan maken.

Studenten binnen de EU betalen het wettelijke collegegeld van bijna 2000 euro, hetzelfde als voor een reguliere master. Studenten van buiten de EU betalen 7.900 euro, dat is de helft van het collegegeld voor een studie in Wageningen zelf. Online studenten krijgen een masterdiploma dat identiek is aan het diploma van masterstudenten die hun studie op de campus in Wageningen volgen. Het aantal inschrijvingen is nog niet definitief: Ongeveer 45 studenten gaan de online

‘Het onderwijs blijft Wageningse: kleinschalig en actief’

Videoclips voor MOOCs, online masters en cursussen worden opgenomen in een filmstudio in Wageningen.

masters volgen, schat directeur Online learning Ulrike Wild. Het grootste deel van hen komt uit de EU, onder meer uit Griekenland en Nederland. ‘Het zijn vaak mensen die werk en studie combineren. De gemiddelde leeftijd is 31 jaar’, aldus Wild. Sommige studenten refereerden in hun motivatiebrief aan de Wageningse MOOC die ze hebben gevolgd. Wild: ‘De MOOCs zijn een geweldig uithangbord.’ Om al het online lesmateriaal te maken, is geïnvesteerd in een filmstudio op de Dreijen en in ondersteuning door multimediaspecialisten. De docenten krijgen cursussen en begeleiding van specialisten en collega’s,

zoals Cora Busstra van de leerstoelgroep Nutrition and Disease. Zij specialiseerde zich tijdens haar PhD in de ontwikkeling van e-learning modules. Nu helpt ze andere docenten om de omslag te maken.

NIEUWE WERKVORMEN

De online masters zijn echt anders dan de grootschalige MOOCs, legt Busstra uit. Aan de korte kennisclips die de basisstof behandelen, wordt namelijk direct een opdracht gekoppeld om de studenten actief de kennis te laten verwerken. Docenten kunnen dan ook toetsen of de stof goed is overgekomen. Busstra: ‘De docenten moeten nieuwe werkvormen bedenken. Bijvoorbeeld studenten een filmpje laten maken waarin ze een zelfbedachte onderzoekspzopz presenteren dan wel reageren op het voorstel van een ander, of ze in werkgroepjes samen aan een document laten werken.’ Verder hebben de studenten de mogelijkheid om middenin een online filmpje een vraag te posten, het equivalent van je hand opsteken tijdens college. Medestudenten en docenten kunnen de vraag vervolgens online beantwoorden. ‘Er bestaan veel misverstanden over online onderwijs, bijvoorbeeld dat het eenrichtingsverkeer zou zijn. Maar langzamerhand krijgen mensen er vertrouwen in. Het blijft echt Wageningse: kleinschalig en gebaseerd op uitwisseling en samenwerking’, benadrukt Busstra.

De investering in online learning betaalt zich volgens haar ook terug in het reguliere onderwijs. Studenten in Wageningen kunnen thuis de basisstof in kennisclips tot zich nemen. Tijdens college kan een docent dan zorgen voor verdieping, vertellen over het eigen onderzoek, of studenten meer persoonlijk begeleiden. ‘Het onderwijs op de campus en het online onderwijs worden steeds minder gescheiden werelden’, verwacht Busstra. ■

www.wageningenur.nl/online-onderwijs

ONLINE ONDERWIJS

‘We willen toe naar een samenhangend onderwijssysteem, zowel voor studenten op de campus als voor mensen die werken of zich elders op de wereld bevinden’, vertelt Michèle Gimbrère, beleidsmedewerker onderwijs van Wageningen University.

Er zijn vier richtlijnen opgesteld om de kleinschaligheid en kwaliteit van het onderwijs te waarborgen, ook als de online-studentenaantallen de pan uitrijzen. ‘Ten eerste benaderen we de student als actieve deelnemer en niet als passieve toehoorder. Verder is het essentieel dat docenten goede feedback geven. *Online learning analytics* kunnen dat ondersteunen’, aldus Gimbrère. ‘Als er 20 duizend studenten deelnemen aan een MOOC, is het niet moeilijk om een student te laten zien of hij of zij wat resultaten betreft bij de eerste 500 zit dan wel onderaan bungelt.’ Een ander uitgangspunt is *learning in communities*: meerwaarde creëren door intensieve samenwerking met docenten, medestudenten en het werkveld. Tot slot, benadrukt Gimbrère, is het belangrijk dat er wordt ingespeeld op diversiteit, omdat studenten verschillende achtergronden en een verschillende belangstelling hebben. ‘Je kunt daaraan tegemoetkomen door mensen hun eigen studiepad te laten uitstippelen.’